

Székelgyföldi szívvel, vajdasági virtussal

A Csongrád-Csanád Megyei Igazgatóság határtalan kapcsolatai

A Nemzeti Művelődési Intézet Csongrád-Csanád Megyei Igazgatóságának munkatársai szerencsések, mert hosszú idő óta intenzív szakmai és szívélyes emberi kapcsolatot ápolnak vajdasági-délvidéki és erdélyi kollégákkal, szervezetekkel, civilekkel – emberekkel. A földrajzi fekvésnek köszönhetően e kapcsolatok a szomszédos országokra is kiterjednek, és további együttműködések generáltak a külföldi magyarsággal. Sok esetben nemcsak szakmai partnerségek, közös célok fogalmazódtak meg, hanem baráti kapcsolatok is kialakultak.

Történelmi szálak, családi kapcsolatok és a szakmai feladatok harmóniája

Itt, a mi vidékünkön már gyerekkorunk óta, családunk, szüleink részéről belénk ivódott és természetessé vált az elcsatolt nemzetrészek szeretete és aggodalma, a mai földrajzi határainkon

kívül rekedt magyarság feltétel nélküli szeretete. Sokszor utaztunk Vajdaságba, Erdélybe a családdal, barátokkal és mindig adott volt a magyarokkal való kontaktus természetessége, a társas interakciók iránti igény. A személyes kapcsolatokban gyakran elismeréssel néztünk a határon túli magyarokra: magyarságtudatuk és magyarságuk megélése felemelő volt. Így van ez most is, amikor munkánk kapcsán adódnak találkozások, feladatok, amelyeket örömmel élünk meg és elhivatottan igyekszünk elvégezni.

Megyei közművelődési tanácsadó központként – még a Nemzeti Művelődési Intézetbe tagozódás előtt – számos amatőr művészeti eseményt, felmenő rendszerű versenyt, minősítő szerveztünk a térségben. Ezekre az alkalmakra – ha tehetjük – meghívunk határon túli résztvevőket is. Versmondó versenyekre, népzenei minősítőkre, színjátszó találkozókra invitáltuk a külföldi művésztársakat. Megdöbbentő tapasztalat volt számunkra már akkor is, hogy mennyire komolyan, őszin-

tén, ösztönösen adaptálják a különböző művészeti produkciókat. Ezekben a megnyilvánulásokban általában mindig van egyfajta emberi-művészi többlet. Lenyomataként a megmaradni akarásnak, a magyarságtudat őszinte, intenzív megélésének. Ezt a lelkesedést, tüzet, az élet mélyebb, őszintébb megélését – valljuk – érdemes átvenni tőlük.

Vajdasági szakmai kapcsolataink erős bástyái a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség. Gondi Martinával, Varga Tamással, Sutus Áronnal és kollégákkal számos alkalommal kapcsolódtunk össze, hol egyikünk, hol másikkunk kezdeményezésére működöttünk együtt. A települési és vajdasági értékgyűjtés, szakmai továbbképzések, amatőr művészeti események, jeles ünnepek, az amatőr színjátszás és a versmondás területén is.

A közelmúlt egyik ilyen programja volt a Nemzeti Művelődési Intézet által szervezett Falusi Krónika programsorozat, amelyen,

Gondi Martinával Kupuszinán, háttérben Mgr. Hajnal Jenő, az MNT elnöke

mint minden hasonló eseményen, nemcsak Csongrád-Csanád megyéből, hanem a régióból és Vajdaságból is fogadtunk vers- és prózamonológokat, akik ezúttal is kiemelkedő teljesítményt és felejthetetlen élményt nyújtottak.

A kölcsönös szakmai tapasztalatszerzés miatt azt is fontosnak tartjuk, hogy megtudjuk, mi mit tanulhatunk a vajdasági színjátszóktól e területen, a hozzájuk tervezett színjátszó látóutunk is ezt a célt fogja szolgálni – remélhetőleg jövőre. Terveink szerint Csongrád-Csanád megyei és néhány más megyebeli színjátszó csoportvezetőnek (és településvezetőnek, mert őket is ösztönözni szeretnénk helyi színjátszó közösségek támogatására) mutatjuk meg, hogyan is csinálják az amatőr színházat a vajdasági magyarok.

Néhány évvel ezelőtt a Magyar Népművelők Egyesülete XXXIV. Vándorgyűlésének Vajdaságba invitáló szakmai programját a megyei igazgatóság szervezte. Magyar-

kanizsán betekintést nyerhettünk a Panda Rádió mindennapjaiba, majd megismerhettük Ilonafalván a kalákában épített Baráthok Kútja projektet, Zentán pedig a Vajdasági Magyar Művelődési Intézethez látogattunk el.

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet egyik legkiemelkedőbb programja a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozója, amelynek minden évben más település a házigazdája. A jó szakmai kapcsolatnak köszönhetően jártunk már Bácsfeketehegyén, Nagykikindán és Kupuszinán is egy-egy alkalommal. Ilyenkor közel egy héten keresztül olyan vajdasági amatőr színjátszó csoportok lépnek fel, akik számára a társulat, a közösségi élet és a magyar nyelvű előadás jelenti a kapcsolódási pontot az anyaországhoz.

Bácsfeketehegyén megismerkedtünk a helyi magyar művelődési egyesület vezetőjével, Hajvert-Lódi Andreával. Andrea és férje, Ákos karolta fel Feketicsen a kulturális életet. Társulatuk a Hyppolit, a lakáj című darabot vitte színpadra, a már-már természetesnek mondható vajdasági profizmussal. Bácsfeketehegy 2017-ben adott helyet a találkozóznak. 2018-

ban Nagykikindára kaptunk meghívást, majd 2019-ben Kupuszinán a Sturcz József Színjátszó Csoport tolmácsolásában láthattuk Török Péter Túladunai népszínművét. Ezek mind-mind olyan előadások, amelyek adaptálásra érdemesek, és jó szívvel ajánlanánk a Csongrád-Csanád megyében működő csoportoknak is.

Amikor javaslatunkra első alkalommal hívtak meg vajdasági csoportot Csanádpalotára, a színjátszó találkozóra, akkor a Varga Flórián vezette társulat érkezett Temerinből. A Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület színjátszó csoportja Illyés Gyula Tüvétevők című darabját adta elő. A produkciónak óriási sikere volt. Ez a fellépés a mi szakmai életünkben is olyan mérföldkő volt, ami még inkább arra motivált minket, hogy a vajdasági amatőr színjátszásnak még nagyobb szeletét ismerjük és ismertessük meg megyénk műkedvelőivel.

Varga Tamás, a VMMI munkatársának elmondása szerint Vajdaságban jelenleg 18-20 magyar amatőr színjátszó csoport működik visszatérő rendszerességgel. Az aktív csoportok évi 3 alkalommal kérhetnek ingyenesen segít-

A csanádpalotai színjátszó találkozó stábjá

Egyeztetés Gondi Martinával és Sutus Áronnal Zentán, a VMMI-ben

séget a Vajdasági Magyar Művelődési Intézettől és a Művelődési Szövetségtől. A mentorprogram keretében az intézet díjmentesen biztosít a csoportok számára szakembert (színészt vagy rendezőt), hogy a megvalósítás alatt álló előadásukhoz módszertani segítséget nyújtson. Tamás szerint Kupuszinán úgy énekelnek, úgy játszanak, úgy táncolnak, úgy működik a színjátszó csoport, mintha a Vajdaságnak még egy profi színháza lenne. Itt jegyzi meg, hogy e településen saját maguk varrják az asszonyok a kosztümöt, a férfiak fűrnak meg faragnak, kompletten megcsinálják a bonyolult és időigényes díszleteket is, sőt, ha kell az előadáshoz szükséges kardokat is. Ugyanez jellemző Feketicsen is és más települési színjátszó csoportoknál is.

Zentán a diákszínjátszók számára rendezik meg a KSZFV-t (Középiskolás Színjátszók film- és Színházi Vetélkedője). Feketicsen van Gyermekszínjátszó Műhelytalálkozó az általános iskolásoknak. A felnőtt amatőr színjátszók pedig a Vajdasági Magyar Amatőr Színjátszók Találkozójára mennek.

Székelyföld

A megyei közművelődési tanácsadó központ égisze alatt keresett meg először Ádók István, a csanádpalotai művelődési ház akkori vezetője, hogy szakmai együttműködést kérjen az általa és a Kelemen László Emlékeért Kulturális Alapítvány, illetve Csanádpalota

Város Önkormányzata által kezdeményezett és támogatott amatőr színjátszó találkozó szervezéséhez és megvalósításához. Ádók Pista elhivatottsága és lelkesedése nálunk prominensebb támogatókat is az ügy mellé állított: neves, országosan ismert művészeket, színészeket, közéleti személyiségeket. A megyei közművelődési központ szakmai fronton kapcsolódott be az esemény megvalósításába, és tesszük ezt nagy örömmel azóta is. A színjátszó találkozók kapcsán a megyei igazgatóságunk testvértelepülési kapcsolat létrehozásában is fontos szerepet játszott, ami egy általunk készített BGA pályázatnak köszönhetően létre is jött Csanádpalota és Csíkpálfalva (és a közigazgatásilag hozzá tartozó Csíkcsonomortán és Csíkeldele) között.

E színjátszó találkozók kapcsán ismerkedtünk meg az azóta megboldogult Varga Sándorral és feleségével, Mihályi Magdolnával, valamint egyik gyermekükkel, Varga Annával is. Mindannyian a Fortis Hungarorum Kulturális Egyesület keretein belül, többféle formában végzik az erdélyi magyarság amatőr művészeti támogatását.

Csongrád-Csanád megyei különítmény a MADTáborban, Zentán

Ezek közül mi a Csíkcsomortánban elindított Székelyföldi és Anyaországi Falusi Színjátók Találkozója és a Csíki Versünnap apropóján találkoztunk velük: vendégeik voltunk, sok új tapasztalatot szereztünk s mindeközben „felvettük a fonalat” is. Ekkor találkoztunk többek között Ferencz Csabával, Csíkpálfalva (Csíkcsomortán és Csíkdelne) polgármesterével, aki, ha kell, bármikor beugrik egy szerepre, ha megbetegszik valaki. Ekkor ismertük meg a Csíki Játékszín Jászai Mari-díjas színművészt, Fülöp Zoltánt is, aki önkéntes mentorként segíti a csíki csoportok munkáját.

Találkoztunk Boros Katalinnal, a csíkcsomortáni Lárma Színjátók Társulat vezetőjével is. A székelyföldi amatőr színjátszásról a legtöbbet tőle tudhattunk meg, ahogyan azt is, hogy a csíkcsomortániak életében fontos szerepet töltött és tölt be mai napig a színjátszás. Írásos adatok bizonyítják, hogy 1911-ben volt már színjátók csoportja a falunak.

Korábban a Csíki-medence területén, vagy ahogyan Kati mondja: Felcsíktól Alcsíig számos falu kultúrotthonában léptek, lépnek fel.

A Csanádpalotán megrendezett színjátók találkozó az évek során kiteljesedett azzal, hogy nemcsak a megyei csoportok mutathatták be tudásukat, hanem immár a székelyföldi és a vajdasági csoportok közül is néhányan. A megyei igazgatóság a tevékenység továbbfejlesztése érdekében 2019-ben már szakmai konferenciát is szervezett a találkozót megelőző napon Csanádpalotán, ahol felkérésünkre Varga Tamás, a VMMI munkatársa is előadást tartott. A három ország magyar szakemberei közötti együttműködések elmélyüléséhez nagyban hozzájárulnak az ilyen kohézióteremtő és egyben tapasztalatszerző alkalmak.

A cikk írásának idején, 2021 őszén a „Tudásunkkal kézenfogva a

közösségéért” program keretében megvalósuló szakkörök alapanyagának kiszállítását szervezzük a Délvidékre, hogy az ottani közösségek is minél hamarabb be tudjanak kapcsolódni az aktív szakköri tevékenységekbe.

Munkánk tervezése és megvalósítása során igyekszünk mindig arra törekedni, hogy hangsúlyos és folyamatos kapcsolat legyen Vajdaság, Székelyföld és Csongrád-Csanád megye között.

Az, hogy a megismert határon túli szakemberek, kollégák örömmel vállalták, hogy a diplomadolgozathoz interjú készüljön velük, hogy a csíkcsomortáni művelődési házat a felújítást követően nekünk meg akarták mutatni, vagy az, hogy székely zászlót kaptunk emlékebe, ezek mind-mind olyan pozitív visszacsatolások, amelyekből azt érezzük, hogy az egymás iránti tisztelet igazi és kölcsönös. A tőlük kapott impulzusok minket is megerősítenek.

DOHORNÉ KOSTYÁL ZSUZSANNA 20 éve dolgozik a Csongrád megyei közművelődési módszertan területén, a Nemzeti Művelődési Intézet megalakulásától kezdve a megyei igazgatóság vezetője, módszertani referense.

Közművelődési szakember és néprajz szakos bölcsész. A Szegedi Tudományegyetem JGYPK Művelődéstudományi Intézetében kulturális mediáció mesterképzési szakján kulturális mediátor szakképzettséget is szerzett.

MAGNÉ SZAITZ ÉVA 2005-ben végzett a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán művelődésszervező szakon, kulturális menedzser szakirányon.

2007-től Békéscsabán dolgozott a Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesületének munkatársaként. Azóta tagja is az egyesületnek. 2011-ben elvégezte a Szent István Egyetem Gazdasági Karán a közösségi-civil szervező szakot. 2013-tól módszertani referensként dolgozik a Nemzeti Művelődési Intézet Csongrád-Csanád Megyei Igazgatóságán, ezen belül 2 éven át kulturális koordinátorként tevékenykedett az intézmény Többcélú közösségi terek fejlesztése c. TÁMOP programjában, 2020-ban a Szegedi Tudományegyetem kulturális mediáció mesterképzési szakján kulturális mediátor szakképzettséget szerzett.